

محمد آباد علم

(توانسی ها و راهبردهای توسعه)

زبان

نجیب الله رجبی - محمد باقر رحیمی

به اهتمام پنجمین دوره شورای اسلامی و دهیاری محمد آباد علم

سرشناسه	رجبی، نجیب‌الله، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	محمدآباد علم (توانمندی‌ها و راهبردهای توسعه) / مولف نجیب‌الله رجبی، محمدباقر رحیمی؛ به اهتمام پنجمین دوره شورای اسلامی و دهیاری محمدآباد علم؛ ویراستار محمدرضا عربی.
مشخصات نشر	قاین: انتشارات اکبرزاده، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۱۲ ص.
شابک	۳-۴۰-۷۷۸۷-۶۰۰-۹۷۸: ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	محمدآباد علم
موضوع	Mohammadabad Alam (Qāyen, Iran)
شناسه افزوده	رجبی، محمدباقر، ۱۳۲۱ -
شناسه افزوده	شورای اسلامی روستای محمدآباد علم. دوره پنجم
شناسه افزوده	بخشداری مرکزی قائنات. دهیاری روستای محمدآباد علم
رده بندی کنگره	DSR ۲۱۲ / ح ۳۶۳ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	۹۵ / ۸۴۲۴
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۹۹۱۰۰

عنوان کتاب :	محمدآباد علم
مؤلفان :	نجیب‌الله رجبی ، محمدباقر رحیمی به اهتمام پنجمین دوره شورای روستا
ویراستار :	محمدرضا عربی
صفحه آرایی :	مریم دهقان پور
چاپ اول :	بهار ۱۳۹۷
ناشر :	انتشارات اکبرزاده
شمارگان :	۱۵۰۰ نسخه
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۷۷۸۷-۴۰-۳
قیمت :	۲۵۰۰۰ تومان

خراسان جنوبی، قاین، خیابان جانبازان

۰۹۱۹۹۱۲۰۹۲۶

۰۵۶ - ۳۲۵۲۷۲۸۹

«فهرست مطالب»

فصل اول: تاریخ محمدآبادعلم

- ۱-۱. ریشه یابی نام محمدآبادعلم ۱۱
- ۲-۱. حاج محمدعلم که بود؟ ۱۱
- ۳-۱. قنات محمدآبادعلم چگونه حفر شد؟ ۱۳
- ۴-۱. محمدآبادعلم چگونه شکل گرفت؟ ۱۴
- ۵-۱. آشنایی باقلعه محمدآبادعلم ۱۵
- ۶-۱. با وقوع زلزله سال ۱۳۴۷ بر مردم محمدآبادعلم چه گذشت؟ ۱۷
- ۷-۱. اهمیت ارتقای محمدآبادعلم ۲۲
- ۸-۱. اولادهای محمدآبادعلم را کی با آمدند؟ ۲۳
- ۹-۱. سیرتحولات جمعیت ۲۷

فصل دوم: جغرافیای طبیعی

- ۱-۲. موقعیت ۲۹
- ۲-۲. حدود ۳۰
- ۳-۲. زمین شناسی ۳۱
- ۴-۲. چهره ی طبیعی ۳۲
- ۵-۲. آب و هوا ۳۳
- ۱-۵-۲. بارش ۳۶
- ۲-۵-۲. دمای هوا ۳۷
- ۳-۵-۲. تبخیر ۳۸
- ۴-۵-۲. یخبندان ۳۸
- ۵-۵-۲. بارها ۳۸
- ۶-۵-۲. هواشناسی غامیانه محمدآباد ۴۰
- ۶-۲. رودها ۴۳
- ۷-۲. پوشش گیاهی ۴۴
- ۱-۷-۲. درختان جنگلی ۴۵
- ۲-۷-۲. گیاهان مرتعی ۴۵
- ۳-۷-۲. گیاهان دارویی ۴۵
- ۸-۲. حیات وحش ۴۷

فصل سوم: محمدآبادعلم مرکز دهستان مهیار

- ۴۹ ۱-۳. اوضاع طبیعی دهستان
- ۵۰ ۲-۳. روستاهای تابعه‌ی دهستان
- ۵۲ ۳-۳. سیرتحولات جمعیت روستاهای دهستان مهیار

فصل چهارم: هویت قدیم محمدآبادعلم

- ۵۵ ۱-۴. اولین ها
- ۵۶ ۲-۴. یادگارهای محمدآبادعلم
- ۵۶ ۱-۲-۴. دستاس ها
- ۵۷ ۲-۴. آس بادها (آسیاهای باد)
- ۵۸ ۳-۲-۴. آبای آنسی
- ۵۸ ۴-۲-۴. نام‌های قدیم
- ۵۹ ۵-۲-۴. بقایا ها
- ۶۰ ۶-۲-۴. حوض
- ۶۱ ۷-۲-۴. کوره‌های آجر پزی
- ۶۱ ۸-۲-۴. داشخانه محمدآبادعلم
- ۶۲ ۹-۲-۴. بابوله‌های محمدآباد
- ۶۲ ۳-۴. مشاغل و مسافران تاریخ محمدآبادعلم
- ۶۲ ۱-۳-۴. قالی بافی
- ۶۴ ۲-۳-۴. تون بافی
- ۶۵ ۳-۳-۴. ترکه بافی (سبدبافی)
- ۶۶ ۴-۳-۴. آهنگری
- ۶۶ ۵-۳-۴. تنورسازی
- ۶۷ ۶-۳-۴. پلاس بافی
- ۶۸ ۷-۳-۴. جاجیم بافی
- ۶۹ ۸-۳-۴. چلک ریزی و دوک‌ریزی
- ۶۹ ۹-۳-۴. چور و بافی
- ۶۹ ۱۰-۳-۴. جوال بافی
- ۷۰ ۱۱-۳-۴. ریسمان بافی
- ۷۰ ۱۲-۳-۴. کُف بافی
- ۷۱ ۱۳-۳-۴. کُحاف دوزی
- ۷۱ ۱۴-۳-۴. بُجاری

۷۱	 ۱۵-۳-۴ قابلیتگی
۷۲	 ۱۶-۳-۴ مَفَنی گری
۷۳	 ۱۷-۳-۴ پالان دوزی

فصل پنجم: جغرافیای فرهنگی

۷۵	 ۱-۵ پوشاک محلی
۷۷	 ۲-۵ ورزش و امکانات ورزشی
۸۲	 ۳-۵ بازی‌های محلی از یادرفته
۸۷	 ۴-۵ آموزش
۸۷	 ۱-۴-۵ مکتب خانه ها
۹۱	 ۲-۴-۵ آموزش و پرورش
۹۴	 ۵-۵ فرهنگ و فقه
۹۵	 ۶-۵ فرهنگ گویشی
۹۹	 ۷-۵ ضرب المثل های محله

فصل ششم: دفاع مقدس

فصل هفتم: جغرافیای اقتصادی

۱۰۵	 ۱-۷ کشاورزی
۱۰۵	 ۱-۱-۷ نظام بهره برداری کشاورزی
۱۰۶	 ۲-۱-۷ منابع آب
۱۱۱	 ۳-۱-۷ محصولات کشاورزی
۱۱۴	 ۴-۱-۷ محمدآبادعلم قطب تولید زرشک قاینات
۱۲۱	 ۵-۱-۷ ابزار و ادوات کشاورزی سنتی
۱۲۲	 ۶-۱-۷ شرکت تعاونی تولیدروستایی والفجر
۱۲۳	 ۲-۷ دامداری
۱۲۵	 ۳-۷ خشکسالی ها پیامدهای آن بر اوضاع فلاکت بار مردم

فصل هشتم: آیین ها و مراسم

۱۲۸	 ۱-۸ مراسم ازدواج
۱۲۹	 ۱-۱-۸ مرحله اول، کدخدایی (خواستگاری)
۱۲۹	 ۲-۱-۸ مرحله دوم، مراسم دشنونی کردن (کوش بُرو)
۱۲۹	 ۳-۱-۸ مرحله سوم، مراسم عقد
۱۳۰	 ۴-۱-۸ مرحله چهارم، دوران نامزدی
۱۳۱	 ۵-۱-۸ مرحله پنجم بردن عروس

۱۳۱	۸-۱-۶. پاتختی
۱۳۲	۸-۲. مراسم تولد و انتخاب نام نوزاد
۱۳۳	۸-۳. مراسم دقمار کردن
۱۳۳	۸-۴. مراسم آیشونی
۱۳۵	۸-۵. مراسم شوچله
۱۳۵	۸-۶. مراسم قوچ گذاری
۱۳۶	۸-۷. مراسم نری (پشم چینی)
۱۳۶	۸-۸. مراسم کاکل شدن خید
۱۳۷	۸-۹. مراسم ختنه‌سوری
۱۳۸	۸-۱۰. مراسم نور ز
۱۴۰	۸-۱۱. مراسم قربان
۱۴۰	۸-۱۲. مراسم عقدقه
۱۴۱	۸-۱۳. مراسم ماه رمضان
۱۴۲	۸-۱۴. مراسم عزاداری محرم
۱۴۵	۸-۱۵. مراسم روضه خوانی
۱۴۶	۸-۱۶. آخوندهای محلی
۱۴۷	۸-۱۷. مراسم مرگ و سوگواری
۱۴۷	۸-۱۷-۱. خبر کردن و تشییع جنازه
۱۴۷	۸-۱۷-۲. مراسم ختم و پُرسه
۱۴۹	۸-۱۸. مراسم برات

فصل نهم: زلزله و مسکن

۱۵۱	۹-۱. زلزله هایی که محمدآبادعلم را لرزاند
۱۵۱	۹-۱-۱. زلزله ۱۳۲۰
۱۵۲	۹-۱-۲. زلزله سال ۱۳۲۶
۱۵۲	۹-۱-۳. زلزله سال ۱۳۴۰
۱۵۳	۹-۱-۴. زلزله ۱۳۴۷ محمدآباد
۱۵۳	۹-۱-۵. زلزله ۶ آذر ۱۳۵۸
۱۵۴	۹-۱-۶. زلزله دی ماه ۱۳۵۸
۱۵۴	۹-۱-۷. زلزله سال ۱۳۷۶
۱۵۵	۹-۲. راهکار مقابله با زلزله
۱۵۵	۹-۳. خانه های محمدآبادعلم

۱۵۷ ۴-۹. سیر تحولات چراغ در خانه های محمدآباد

فصل دهم: آواها و نواها

۱۵۹ ۱-۱۰. لالایی ها

۱۶۳ ۲-۱۰. دوبیتی ها

۱۶۶ ۳-۱۰. سرصونی ها

۱۶۸ ۴-۱۰. آوای موسیقی

۱۷۰ ۵-۱۰. ندای چاووش خوانی

۱۷۱ ۶-۱۰. فراقی ها

۱۷۱ ۷-۱۰. نواهای پُرسه داری

۱۷۲ ۸-۱۰. دعاها و آیین ها

۱۷۴ ۹-۱۰. اوسرته ها

فصل یازدهم: دانش بومی

۱۷۶ ۱-۱۱. دانش بومی دامداری

۱۷۷ ۱-۱-۱۱. دانش چوپانی

۱۷۸ ۲-۱-۱۱. دانش زنگ گله

۱۷۹ ۳-۱-۱۱. دانش تربیت سگ گله

۱۸۰ ۴-۱-۱۱. دانش نام گذاری دام ها

۱۸۱ ۵-۱-۱۱. دانش بومی در تقویم سالانه دامداری

۱۸۳ ۶-۱-۱۱. دانش بومی در ماندگاری فراورده های لبنی

۱۸۴ ۲-۱۱. دانش بومی و غذاهای محلی

۱۸۵ ۳-۱۱. دانش بومی در نگهداری مواد غذایی

۱۸۸ ۴-۱۱. دانش بومی در گاه شماری شبانه روز

۱۸۸ ۵-۱۱. دانش بومی در اوزان

۱۸۹ ۶-۱۱. دانش بومی در اندازه گیری

۱۹۱ ۷-۱۱. دانش بومی در مدیریت گردش آب قنات ها

فصل دوازدهم: باورها و اعتقادات عامه

فصل سیزدهم: مدیریت و امکانات

۱۹۹ ۱-۱۳. مدیریت محمدآباد علم قبل از انقلاب اسلامی

۱۹۹ ۱-۱-۱۳. کد خدا

۲۰۰ ۲-۱-۱۳. دشتیان

۲۰۱ ۳-۱-۱۳. انجمن ده

- ۲۰۲ ۱۳-۱-۴. خانه انصاف
- ۲۰۲ ۱۳-۲. مدیریت روستا بعد از انقلاب اسلامی
- ۲۰۲ ۱۳-۲-۱. کمیته انقلاب اسلامی محمدآباد
- ۲۰۲ ۱۳-۲-۲. شوراهای اسلامی روستا با مدیریت جهادسازندگی
- ۲۰۳ ۱۳-۲-۳. شورای اسلامی روستا با مدیریت وزارت کشور
- ۲۰۳ ۱۳-۲-۴. شورای حل اختلاف
- ۲۰۴ ۱۳-۲-۵. هیأتان محمدآبادعلم از آغاز تا امروز
- ۲۰۵ ۱۳-۳. امکانات روستا
- ۲۰۵ ۱۳-۳-۱. شرکت تعاونی روستایی سعادت
- ۲۰۵ ۱۳-۳-۲. بیاطا
- ۲۰۶ ۱۳-۳-۱. ابن مذهب
- ۲۰۷ ۱۳-۳-۴. بهداشت روران
- ۲۱۰ ۱۳-۳-۵. کتابخانه، خان، لاینها
- ۲۱۲ ۱۳-۳-۶. آب شرب روستا
- ۲۱۲ ۱۳-۳-۷. سایر امکانات محمدآبادعلم
- ۲۱۳ منابع

سخن آغازین

روستای محمدآبادعلم همچون آدم‌هایش روزگاری متولد شد، رشد کرد و پرآوازه شد و زمانی بر اثر زلزله با خاک یکسان گردید، ولی بار دیگر به همت فرزندان شبپاخاست و به حیات خویش ادامه داد.

از آن زمان که مرحوم حاج محمدعلم دل زمین را شکافت و قطره قطره آب را از اعماق زمین بیرون کشید و زمین مرده را زنده کرد، مردم بر مظهر قنات گرد آمدند، قلعه ساختند و مأوا گزیدند، محمدآبادعلم شکل گرفت و به برکت چاه‌های کشاورزی این روستا قطب زرشک قاینات شد و جمعیت زیادی از روستاهای اطراف را به خود جذب نمود.

درخواست شورای محترم اسلامی برای تدوین مجموعه توانمندی‌ها و راهبردهای توسعه بر ما فرض شد تا در این راه با تمام توان تلاش کنیم. امیدواریم این اثر ماندگار راهنمایی برای مسئولین و خیزشی برای برنامه ریزی و توسعه پایدار محمدآبادعلم باشد و باقیات و صدالحسن گردد. دعای خیر آیندگان را به همراه داشته باشد.

به مصداق «لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقُ لَمْ يَشْكُرِ الْخَلَّاقُ» اِزَم می‌دانیم از اهالی فرهیخته و آنهایی که به نحوی ما را در انجام نگارش کتاب مساعدت نمودند، به ویژه شورای محترم اسلامی و دهیاری (آقایان حاج علی یعقوبی، محمدرضا محمدی گازار، اسماعیل عرب، مجتبی ابراهیمی و مهدی سروری) صمیمانه مدبر و شکر نمایم و می‌ستائیم خداوند عالمیان را که چنین توفیقی فراهم نمود.

امیدواریم کاستی‌ها و لغزش‌های این مجموعه را بر ما ببخشند و با ارائه نظرات ارزشمند و ارشادات نافع خویش به دهیاری موجبات اصلاح و تکمیل این کتاب را در چاپ آینده فراهم نمایند.

نجیب الله رجبی - محمدباقر رحیمی